

ЛЕБЕДЄВА А. Б.,

слухач

Інституту післядипломної освіти

відділення «міжнародне право»

Інституту міжнародних відносин

*(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)***ШПАКОВИЧ О. М.,**

доктор юридичних наук, доцент кафедри

порівняльного і європейського права

Інституту міжнародних відносин

*(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)*

УДК 347.7:339.544

ОСОБЛИВОСТІ АНТИДЕМПІНГОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

У статті розглядаються теоретичні та практичні аспекти антидемпінгового законодавства, зокрема Європейського Союзу.

Ключові слова: антидемпінгове законодавство, антидемпінгове розслідування, Світова організація торгівлі.

В статье рассматриваются теоретические и практические аспекты антидемпингового законодательства, в частности Европейского Союза.

Ключевые слова: антидемпинговое законодательство, антидемпинговое расследование, Всемирная торговая организация.

The article deals with the theoretical and practical aspects of anti-dumping legislation in the European Union

Key words: anti-dumping legislation, anti-dumping investigation, the World Trade Organization.

У сучасних умовах постійних економічних змін, поширення глобалізаційних процесів з'являється нагальна необхідність здійснити дослідження теоретичних та практичних аспектів антидемпінгового законодавства, зокрема Європейського Союзу, оскільки нині таке законодавство вважається одним із найдосконаліших і є відправною точкою для розробки власного антидемпінгового законодавства багатьма країнами, що розвиваються, включаючи Україну.

Необхідно зазначити вагомий внесок вітчизняних вчених у розробку фундаментальних питань антидемпінгового регулювання. До таких належать І. Бураковський, В. Геєць, В. Новицький, С.Осика, Ю. Пахомов, О. Покрещук, В. Пятницький, В. Сіденко та ін. Але у більшості наукових праць це питання розглядалися або з позицій суто міжнародного права, або як окрема частина певного економічного явища чи процесу в національній або міжнародній торгівлі. Тому ретроспективний та перспективний аналіз антидемпінгового законодавства Європейського Союзу з метою покращення існуючої ситуації в цій сфері є актуальним для України, як молодій ринкової держави, яка у травні 2008 року стала членом Світової організації торгівлі (СОТ).

Докорінні зрушення у світовій економіці в умовах глобалізації, розвитку продуктивних сил, централізації та концентрації виробництва й капіталу вплинули на всі форми й методи конкурентної боротьби, включаючи цінову конкуренцію. Впродовж останніх 10–15 років експорт за демпінговими цінами став одним із найпоширеніших засобів опанування ринків, витіснення конкурентів, а також способів підтримання розширеного відтворення в умовах економічних криз [3, с. 2].

Антидемпінгове регулювання виступає, насамперед, в якості особливого виду діяльності компетентних органів виконавчої влади країни і, таким чином, вимагає аналізу з позицій науки міжнародного права, що дозволить визначити ключові принципи, закономірності та сформулювати рекомендації щодо підвищення ефективності як правового регулювання, так і безпосередньо організації даного процесу.

Загальні підстави для єдиної економічної політики, в тому числі щодо захисту торгівлі Єврозони від демпінгу, сформовані ще в Римському договорі про створення Європейського економічного співтовариства. Також основні положення щодо демпінгу та боротьби з ним зафіксовано в базових документах СОТ із цього питання. Так, статтею VI Генеральної угоди СОТ з тарифів і торгівлі встановлено основні принципи захисту від демпінгу. Положення зазначеної статті розвинуто в Угоді про застосування статті VI Генеральної угоди з тарифів і торгівлі, яку на даний момент вважають основним «антидемпінговим» документом СОТ. У цьому документі визначено основні поняття, пов'язані з демпінгом (зокрема, поняття демпінгу, національної промисловості, шкоди, яку заподіє демпінг національному товаровиробнику і т. п.). Крім цього, в цій Угоді було зазначено основні принципи проведення антидемпінгових розслідувань, застосування тимчасових заходів щодо захисту від демпінгу на період проведення розслідування, а також стягнення антидемпінгових мит [5].

Антидемпінгове законодавство ЄС гармонізовано із зазначеними Угодами СОТ та відповідає принципам і основним правилам, сформованим у них, деталізуючи такі правила та встановлюючи процедури їхнього застосування. На сьогодні основним актом Євросоюзу, спрямованим на боротьбу з демпінгом, є Постанова Ради ЄС «Про захист від демпінгового імпорту з держав, які не є членами Європейського Співтовариства». Ця Постанова детально регламентує механізм визначення нормальної (тобто не демпінгової) ціни товарів, експортованих у європейські країни, з урахуванням оцінки різних елементів ціни, механізм визначення істотності шкоди, яку спричинив демпінговий імпорт виробникам країн ЄС, процедуру розгляду справи про демпінг, починаючи з ініціювання антидемпінгового розслідування та закінчуючи застосуванням антидемпінгових заходів, а також визначає засоби, спрямовані на боротьбу з обходом таких антидемпінгових заходів.

Право ЄС на застосування антидемпінгових, компенсаційних і спеціальних заходів базується на таких правових актах: Постанова Ради ЄС № 384/96 від 22.12.1995 та Рішення Європейського Співтовариства з вугілля та сталі (ЄСВС), прийняте Європейською Комісією (ЄК), № 2277/96/ СЕСА від 28.11.1996 «Про захист від демпінгового імпорту»; Постанова Ради ЄС № 2026/97 від 6.10.1997 та Рішення ЄСВС, прийняте ЄК, № 1889/98/СЕСА «Про захист від субсидованого імпорту»; Постанова Ради ЄС № 3285/94 від 22.12.1994 «Про застосування спеціальних заходів та заходів нагляду»; Постанова Ради ЄС № 519/94 від 07.03.1994 «Про застосування заходів нагляду та спеціальних заходів щодо імпорту з країн-імпорту, що не є членами ГАТТ» [4].

Антидемпінгові заходи є винятком і накладаються на експорт певних країн. Причиною цього є те, що демпінг вважається «нечесною» торговельною практикою [6]. Метою антидемпінгового мита, таким чином, є захист вітчизняної галузі від «нечесної» торгівлі деяких країн. Інша ситуація спостерігається при запровадженні захисних заходів: їхня мета – захист вітчизняної промисловості загалом від «чесної» торгівлі через неспроможність витримати конкуренцію. Тому захисні заходи стосуються всіх країн і не є винятком з правила. Китай є винятком – згідно з Протоколом вступу до СОТ захисні заходи певний час можуть застосовуватись дискримінаційно лише до Китаю. У сучасній торговельній системі зловживання антидемпінговими заходами набуло значних розмірів. Для прикладу, часто-густо ан-

тидемпінгові розслідування розпочинаються на основі недостатніх доказів, і антидемпінгові збори можуть усе ще бути в силі у період, коли умови, за яких вони накладались, уже давно змінилися.

Деякі країни застосовували антидемпінгові заходи для обмеження імпорту замість досягнення обмежувальної, захисної мети, визначеної Договором. Зважаючи на це, одним з основних пунктів Уругвайських переговорів було запровадження процедури стримування зловживання антидемпінговим інструментарієм як засобом протекціонізму та заборона імпорту. І хоча в цьому процесі вже досягнуто чималого успіху, багато країн усе ще висловлюють своє незадоволення щодо зловживання.

Відповідно до законодавства України у сфері зовнішньоекономічної діяльності вважається, що існує дві форми недобросовісної торговельної практики, які «викривляють» умови конкуренції [1]. По-перше, конкуренція може бути недобросовісною, якщо товар, що експортується в Україну з країни-імпорту, користується пільгами від нелегітимної субсидії. По-друге, умови конкуренції можуть викривлятися, якщо товар, що експортується, продається в Україну за демпінговими цінами.

Пов'язані з демпінгом питання також регулюються митним законодавством Європейського союзу (передусім, Митним кодексом ЄС), оскільки сфера митного регулювання включає низку аспектів, які так чи так стосуються питань демпінгу, таких як визначення країни походження товарів, митної зони тощо.

Разом із тим антидемпінгове законодавство Євросоюзу, як і практика його застосування, аж ніяк не спрямовані на захист інтересів імпортерів. Зокрема, щодо цього хотілося б виділити такі аспекти правил Євросоюзу: занадто широке застосування положень про конфіденційність не завжди дає можливість підприємствам-імпортерам ознайомитися із заявами про порушення антидемпінгових розслідувань; недостатня прозорість самого розслідування; стислі терміни, протягом яких можна надати заперечення обвинуваченням у демпінгу; можливість уведення неадекватних тимчасових заходів захисту від демпінгу; велика кількість нечітких оціночних понять у законодавстві дає підґрунтя для певного волюнтаризму в ухваленні рішення щодо наявності або відсутності демпінгу. Відповідно, здебільшого розслідування закінчуються застосуванням антидемпінгових заходів. Тому наголосимо, що в умовах економічної кризи та зростаючої конкуренції залучається дедалі більше механізмів для захисту національного виробника на державному рівні. Антидемпінгові заходи є досить ефективним легітимним засобом для боротьби з імпортом з країн, що розвиваються, продукція яких є відносно дешевою, і вітчизняним агровиробникам не варто ігнорувати ризик застосування таких заходів [2].

Отже, сучасний європейський ринок традиційно є омріяною метою для збуту своїх товарів, у тому числі й сільгосппродукції, для багатьох українських виробників. Високі вимоги до якості сільгосппродукції, що постачається, не впливають на привабливість цього ринку у зв'язку з високими купівельними цінами та зростаючою купівельною спроможністю.

Разом із тим не варто забувати, що країни Євросоюзу, як і більшість розвинених країн світу, з особливою дбайливістю ставляться до національних агровиробників.

Варто пам'ятати, що ЄС (як і більшість країн з розвинутою економікою) дедалі частіше застосовує антидемпінгові заходи для захисту національного товаровиробника. Обсяг антидемпінгових розслідувань і випадки застосування відповідних заходів до сільгосппродукції відносно невеликий, щонайменше порівняно з такими «класичними» у цьому аспекті об'єктами, як металопродукція та текстильні товари. Також імпорт української аграрної продукції до Євросоюзу в історичній ретроспективі в зоні ризику не перебуває. Разом із тим не варто недооцінювати ризик потенційного застосування таких заходів. Невисокий рівень антидемпінгових розслідувань щодо сільгосппродукції деякою мірою пов'язується з високими національними тарифами на її імпорт, які, однак, мають тенденцію до зниження. Більше того, останнім часом у Євросоюзі існує тенденція до підвищення кількості антидемпінгових розслідувань в агросекторі. Також важливим фактором є посилення захисту національного виробника в умовах кризи і, як наслідок, поширене застосування антидемпінгових механізмів захисту.

Список використаних джерел:

1. Антидемпінгова угода (Угода з імплементації ст. VI СОТ) // Система Світової Торгівлі ГАТТ/СОТ в документах. – К. : Уазт, 2000. – С. 64.
2. Агропрофі. Український тижневик ділової інформації / інтернет-газета від 13 серпня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.agroprofi.com.ua/statti/365-radniki-v-antidempingovomu-rozsliduvanni.html>
3. Гарасим Ю.Й. Вдосконалення механізму антидемпінгового регулювання в Україні в умовах членства в СОТ / Ю.Й.Гарасим/ Автореф. на здоб. ступ. канд.екон.наук. – К., 2013. – 30 с.
4. Право Європейського Союзу: підручник / За ред. Муравйова В.І. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 704 с.
5. Дороніна М. Г. Антидемпінгове законодавство держав – учасниць ГАТТ // Журнал російського права, № 1, січень 2008 р . – С. 43–56.
6. Мальський О., Ягольник А. Міжнародне торговельне право. – К. : Знання, 2005. – С. 147.

СТЕЦЕНКО В. Ю.,

доктор юридичних наук, завідувач
кафедри цивільно-правових дисциплін
(Східноєвропейський університет
економіки і менеджменту)

УДК 340.11:369.22

**ОБОВ'ЯЗКОВЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ
ЯК ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ: СУТНІСТЬ І ПРИНЦИПИ**

У статті проаналізовані правові характеристики обов'язкового медичного страхування в Україні. Акцентовано увагу на сутності цього виду страхування та його принципах.

Ключові слова: *обов'язкове медичне страхування, правова категорія, принципи, медичне право.*

В статье проанализированы правовые характеристики обязательного медицинского страхования в Украине. Акцентировано внимание на сущности данного вида страхования и его принципах.

Ключевые слова: *обязательное медицинское страхование, правовая категория, принципы, медицинское право.*

The article analyzes the legal characteristics of obligatory medical insurance in Ukraine. Focused on the essence of this type of insurance and its principles.

Key words: *compulsory health insurance, legal category, principles of medical law.*

Вступ. Тривалість і якість життя переважної частини громадян України залишаються незадовільними, виходячи як із стандартів Європейського Союзу, так і вимог міжнародних правових актів, що визначають соціальні стандарти. Однією з причин такого стану можуть справедливо вважатись кризові явища вітчизняної охорони здоров'я, котрі торкаються таких

